

Zemkopības ministrija

**ZEMKOPĪBAS MINISTRIJAS MEŽA DEPARTAMENTA
AKTUALITĀTES**
Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādnes

Latvijas Meža īpašnieku biedrība
Islande Hotel, Rīga, 18.09.2026.

Finansējums

✓ Iesniegti grozījumi otrajam lasījumam Kompensāciju likumam, paredzot

-Ikgadējās kompensācija

-Vienreizēju maksājumu

-Zemes atpirkšanu

-Zemes maiņu

✓ Iesniegti pieteikumi nākamā perioda ES fondu investīciju prioritātēs, paredzot

-Atjaunošanu pēc dabas katastrofām, kopšanu, stādījumu aizsardzību – 47 milj.

-Apmežošanu, neproduktīvo mežaudžu nomaiņu – 107 milj.

-Ikgadējos maksājumus par N2000 platībām – 167 milj.

-resursus darbiem valsts nozīmes ūdensnotekās

👉 Kopā priekšlikumi 27,1 mljrd. EUR*, kas par 291,4% **PĀRSNIEDZ** Latvijai pieejamo finansējuma aploksni 9,3 mljrd. EUR.

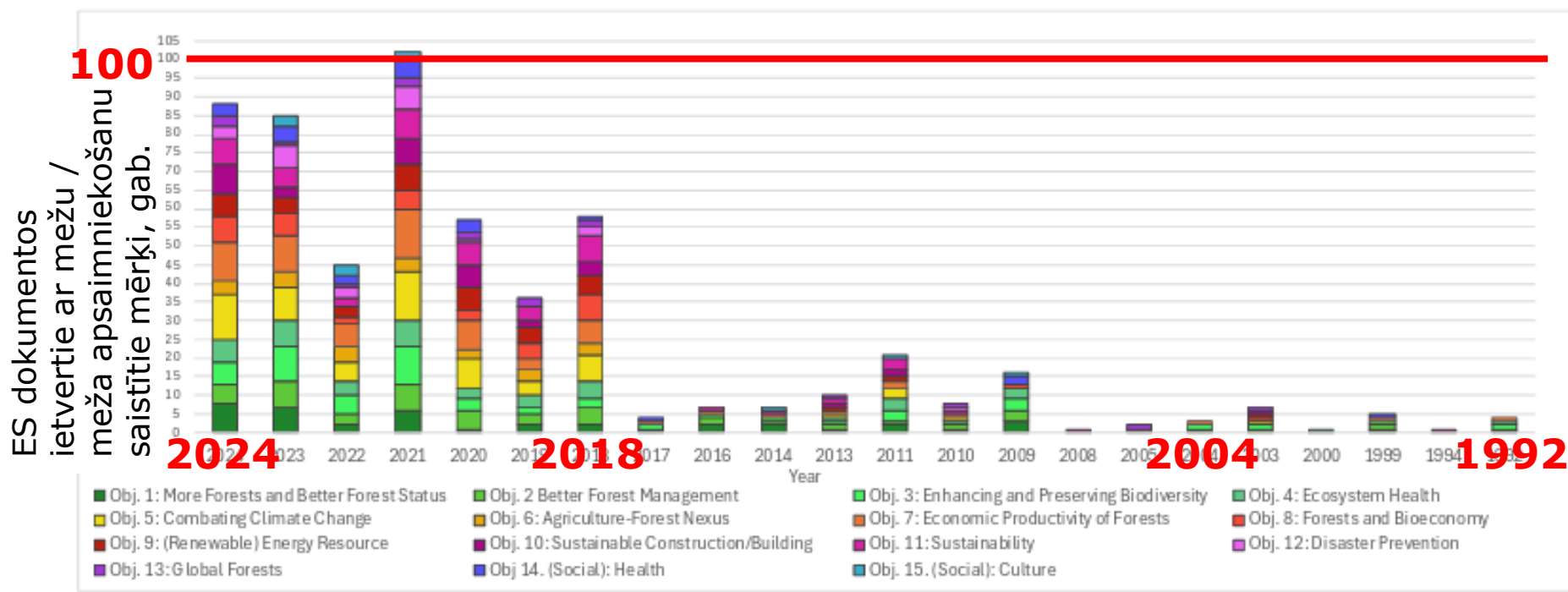

Darbība starptautiskajā telpā

- ES nav vienotas meža politikas, taču mežu un mežsaimniecību ietekmē aizvien vairāk citu sektoru stratēģijas, direktīvas, regulas, vadlīnija u.c.
- Īpaši strauji mežs dažādu ES politiku (normatīvu) mērķos iekļauts no 2018. gada, t.sk. ES Meža stratēģija 2030, Dabai tuvākas meža apsaimniekošanas vadlīnijas u.c.
- Tādēļ liela daļa no Meža departamenta darba ir dalība ES politiku izstrādē un nacionālajam interesēm iespējami atbilstošā ES politikas dokumentu prasību pārņemšanā

VPP būtība ir nodrošināt zinātnisko atbalstu praksei un rīcībpolitiku sagatavošanai

Wydra,
Pūzl,
Matrone
(2025)
EFI

Zemkopības ministrija

Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādnes

- ✓ Stratēģiskais redzējums nozares attīstībai
- ✓ Meža dabas kapitāls ir meža ekosistēma kā dabas aktīvs, kura struktūra un stāvoklis nosaka tās ilgtermiņa spēju nodrošināt koksnes, klimata regulācijas, bioloģiskās daudzveidības, ūdens regulācijas un citus izmantotos ekosistēmu pakalpojumus.

- ✓ Dokumenta mērķis ir veicināt meža nozares, kas ietver gan meža audzēšanu, gan tās gala rezultātu efektīvu pielietošanu, attīstību
- ✓ Pamatnostādnes ņemt vērā Latvijas ekonomisko situāciju, ko atspoguļo gan IKP uz iedzīvotāju, gan vidēja termiņa budžeta prognozes, un nepieciešamību veicināt labklājību, balsties uz vietējiem resursiem
- ✓ Pamatnostādnēs ņemts vērā, ka eksistē citi stratēģiskās plānošanas dokumenti ar mežu saistīto aspektos, cenšoties tos nedublēt

VALSTS CILVĒKIEM: CILVĒKCENTRĒTA UN VĒRTĪBĀS BALSTĪTA LATVIJA

Latvija 2050. gadā ir cilvēkcentrēta un radoša, ilgtspējīga un demokrātiska valsts, kuras pamatu veido izglītota un vesela sabiedrība.

Latviešu valoda un kultūra stiprina nacionālo pašapziņu un saliedētību, ir starptautiskās reputācijas, radošuma un inovāciju avots.

Latvija ir droša un noturīga valsts, kas spēj aizsargāt savu teritoriju, kritisko infrastruktūru un informatīvo telpu, nodrošinot augstu uzticēšanos valstij un sabiedrotajiem.

Inovācijas, digitālā transformācija un mākslīgais intelekts ir integrēti pārvaldē un uzņēmējdarbībā, veidojot augstas pievienotās vērtības, klimatneitrālu un efektīvu ekonomiku, kas balstās zaļajā enerģijā, aprites risinājumos un attīstītos reģionos.

Eiropā un pasaulē Latviju pazīst kā atvērtu un taisnīgu, labklājīgu un drošu valsti, kas godā cilvēka cieņu un cilvēktiesības, veicina ilgtspējīgu attīstību un ir uzticams sadarbības partneris.

Zemkopības ministrija

Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādnes

- ✓ Pamatnostādnēm noslēgusies sabiedriska apspriešana
- Saņemti rakstiskie iesniegumi 230 gab. + klātienes apspriešanās saņemtie;
- Konsolidētās tēmas 166 uz kurām jāatbild;
- ✓ Šobrīd ZM vērtē un gatavo izmaiņas pamatnostādņu dokumentā un Enviroprojekts – papildina vides pārskatu. Tālāk dokumenti, arī saņemtie ieteikumi un atbildes uz tiem, tiek iesniegti Vides pārraudzības valsts birojam, kas pārrauga un koordinē stratēģiskos ietekmes uz vidi novērtējumus (SIVN).
- ✓ Birojs veic vērtēšanu un sniedz atzinumu, pēc kura nosacījumu izpildes pamatnostādnes nonāk TAP un tālāk MK apstiprināšanai
- ✓ Strādājam ar mērķi, lai 2026. gadā būtu apstiprinātas pamatnostādnes

Zemkopības ministrija

Pamatnostādņu pieeja: īstenojami risinājumi

- ✓ Atslēgas vārdi: adaptācija, **atjaunošana**, konkurētspēja, dinamiskā dabas aizsardzība

- ✓ Veicināta atjaunošana stādot, izmantojot selekcionētu, klimata noturīgāku stādāmo materiālu
- ✓ Atvēruma platības palielināšana izlases cirtē /Vadlīnijas dabai tuvākai meža apsaimniekošanai/
- ✓ Vienkāršota neproduktīvo audžu novākšanu un atjaunošanu

Pamatnostādņu pieeja: īstenojami risinājumi

- ✓ Atslēgas vārdi: adaptācija, atjaunošana, **konkurētspēja, dinamiskā dabas aizsardzība**
- Lai nodrošinātu vislielāko iespējamo sabiedrisko koplabumu, ietverot ekonomisko, bioloģiskās daudzveidības, oglekļa piesaistes un rekreatīvās vērtības, ir nepieciešama elastīga, uz datiem balstīta meža zemes telpiskā stratifikācija: sadalījums pēc primārā izmantošanas mērķa
- Stratifikācijas pieeju nepieciešams nostiprināt normatīvi, atvēlot 70% no teritorijas saimnieciskai darbībai, 20% ierobežotai apsaimniekošanai un 10% stingrai aizsardzībai. Sadalījums ir iekļauts aktualizētajā NAP 1. redakcijā

Funkcionālas stratifikācijas pieeja ļauj:

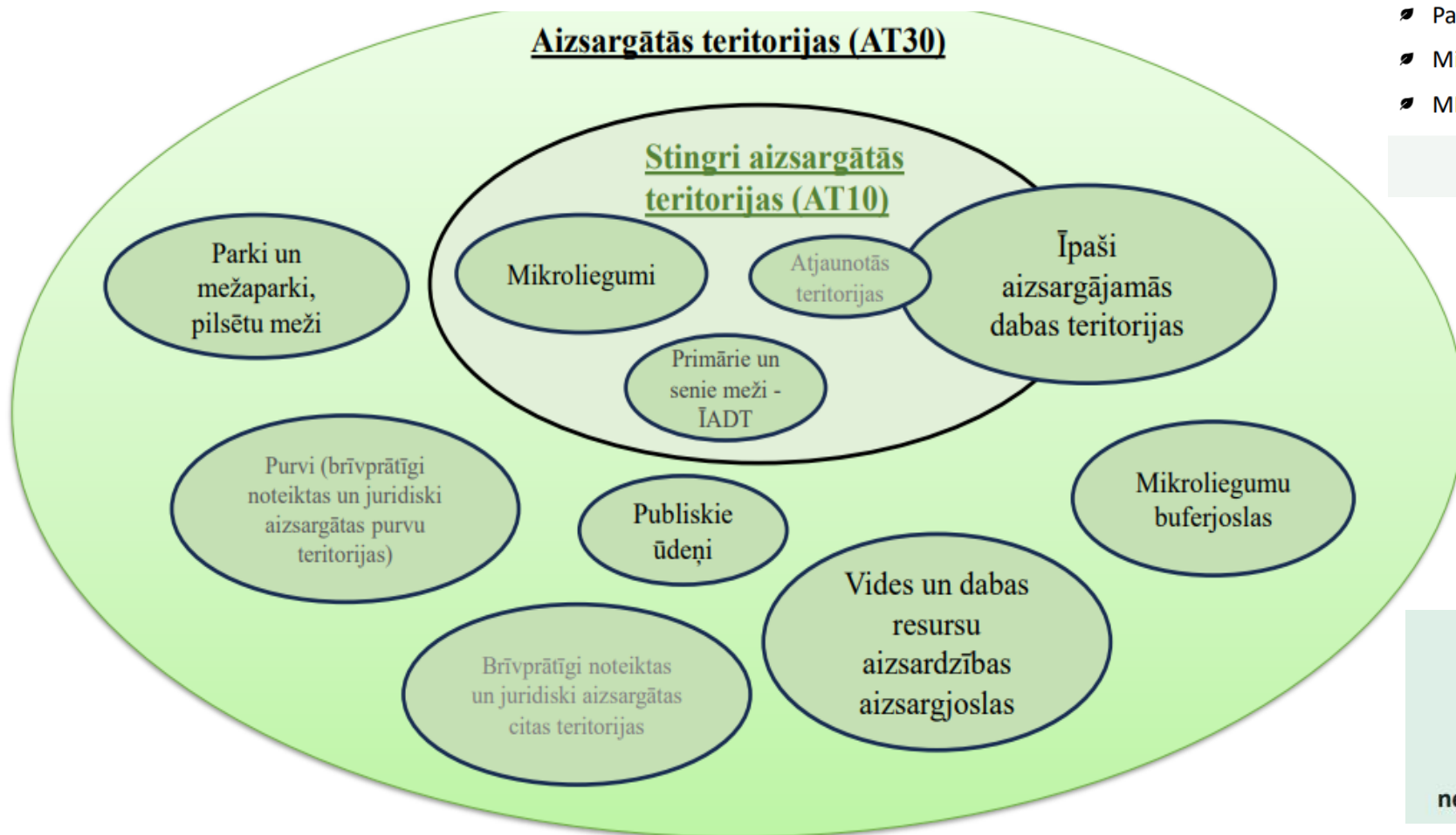
- koncentrēties uz katras konkrētās teritorijas primāro mērķu sasniegšanu, efektīvi izmantojot tam atvēlētos resursus un paaugstinot izdošanās iespējamību.
- sasniegt bioloģiskās daudzveidības, estētiskos, izglītojošos un rekreatīvos mērķus.
- samazināt konfliktus dažādu sabiedrības mērķu īstenošanā
- nodrošināt koksnes plūsmas prognozējamību, nezaudējot kopējo ekonomisko dinamiku un investīcijas meža nozarē

Pamatnostādņu pieeja: īstenojami risinājumi

Kas ir BD?

✓ Atslēgas vārdi: adaptācija, atjaunošana, **konkurētspēja, dinamiskā dabas aizsardzība**

- Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (ĪADT) – **18,73 %** sauszemes
- Pašvaldību veidotās ĪADT – **0,03 %**
- Mikroliegumi (ML) ar buferzonām - 1,94 % (0,79 % + 1,15 %)
- ML ar buferzonām ārpus ĪADT – **1,45 %** (0,51 % + 0,94 %)

kopā: 20,21 %

aizsargjoslas kopā: 6,5%

citas AT kopā: 8,4 %

platība ārpus ĪADT un ML
neņemot vērā visu teritoriju grupu savstarpējo pārklāšanos

Par Latvijas priekšlikumiem Eiropas Savienības Biodaudzveidības stratēģijas 2030 mērķu sasniegšanai

Pamatnostādņu pieeja: īstenojami risinājumi

Vai saimnieciskajos mežos varēsim
iztikt bez BD?

Vai vajag terminētus liegumus?

✓ Atslēgas vārdi: adaptācija, atjaunošana, **konkurētspēja, dinamiskā dabas aizsardzība**

- Meža apsaimniekošana vienmēr uztur bioloģisko daudzveidību (BD).
- Rūpes par BD ir integrāls mežsaimniecības elements. Sugu aizsardzību nosaka nacionāla un ES mēroga likumdošana. Tādēļ mūsu darba fokuss ir:
 - a) nepieļaut kriminalizēt ietekmi uz BD, kas radusies atļautas saimnieciskās darbības ietvarā; Priekšlikumi Krimināllikumam
 - b) izstrādāt iespēju plašāk izmantot kompensējošos pasākumus
 - c) izstrādāt sistēmu, kur aprobežojumi ir iespējami ierobežoti (fokusēti) telpā un laikā
 - d) izstrādāt sistēmu, kur aprobežojumi iespējami maz ietekmē saimniecisko darbību; Priekšlikumi IVN likumam par meliorācijas sistēmām, Putnu direktīva
 - e) samazināt aprobežojumus, attīstot pētījumus un monitoringu par sugām un dzīvotnēm, t.sk. sugu ekoloģisko nišu izmaiņām, savietojamību ar saimniecisko darbību
 - f) radīt iespējas meža īpašniekiem piedalīties BD kredītu tirgū

Zemkopības ministrija

Pamatnostādņu pieeja: īstenojami risinājumi

Vai nepieciešams pilnībā atteikties
no galvenās cirtes kritērijiem?

- ✓ Atslēgas vārdi: **adaptācija**, atjaunošana, **konkurētspēja**, dinamiskā dabas aizsardzība
- ✓ Klimata pārmaiņu ietekmes pastiprina nepieciešamību investēt infrastruktūrā un risinājumos risku mazināšanai
- ✓ Darbības efektivitātes kāpināšanai saimnieciskajos mežos Pv, Db, Nd, Lk maksimālā cirsmas platība divi hektāri; pārējos meža tipos – pieci hektāri.
- ✓ Kumulatīvo risku mazināšanai un konkurētspējas kāpināšanai saimnieciskajos mežos izmainīts koku mērķa caurmērs

Koku suga	Valsts				
	 Zviedrija	 Somija	 Igaunija	 Latvija	 Latvija (plānots)
Priede	Nav noteikts	Nav noteikts	28	31-35	30
Egle			26	29	26
Bērzs			22-26	25-27	25

Pamatnostādņu pieeja: komunikācija

- ✓ Stiprināt informācijas pieejamību, pamatprincipu skaidrošanu un dialogu ar sabiedrību
- ✓ Sakārtot terminoloģiju, arī likumdošanā, piemēram:

Kailcirte

Atjaunošanas
cirte

≠

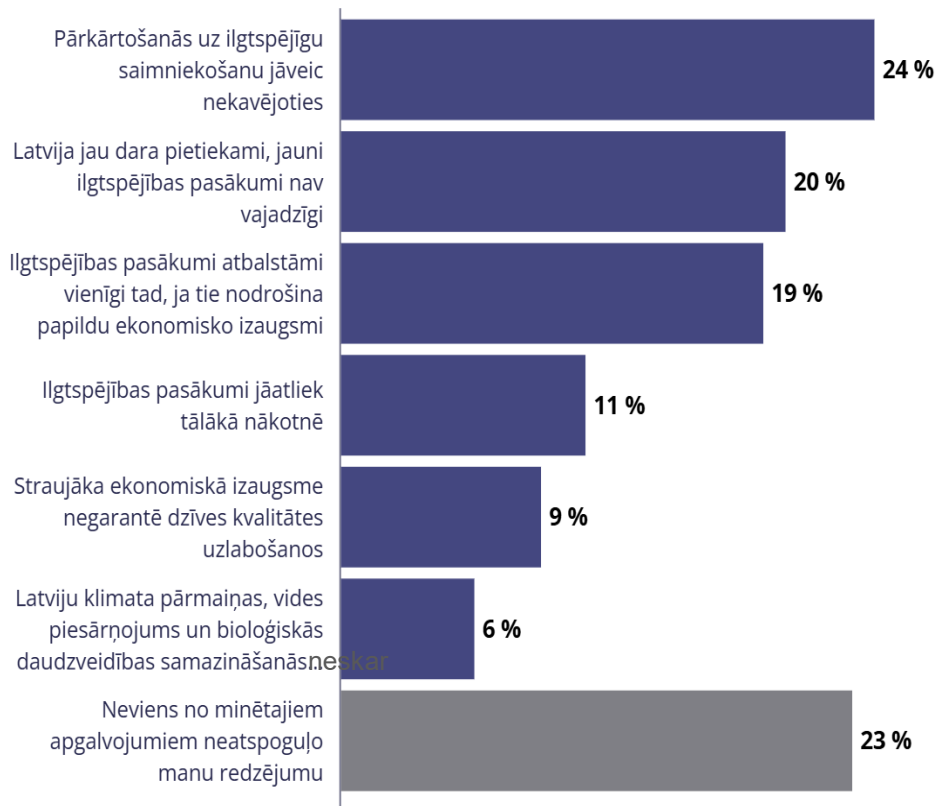
Cirsmās saglabāto iepriekšējās paaudzes (t.s. ekoloģisko) koku krāja sasniedz 19.2 ± 4.6 milj. m^3

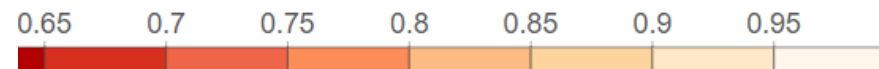
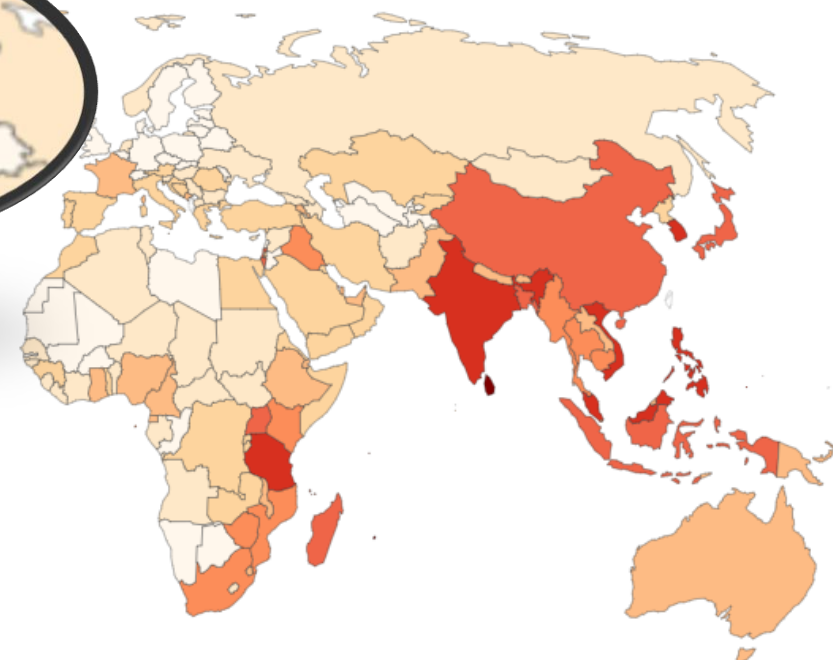
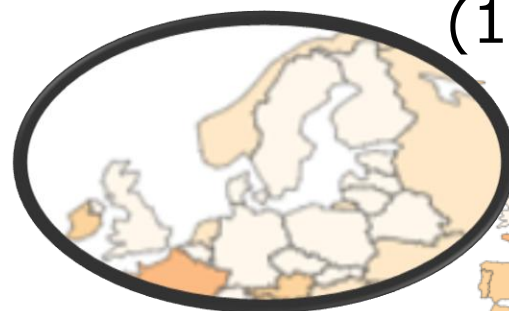
Zemkopības ministrija

Pamatnostādņu pieeja: komunikācija

Latvijas sabiedrības attieksme pret zaļo
pārkārtošanos lielākoties balstās uz
ekonomiskā izdevīguma apsvērumiem

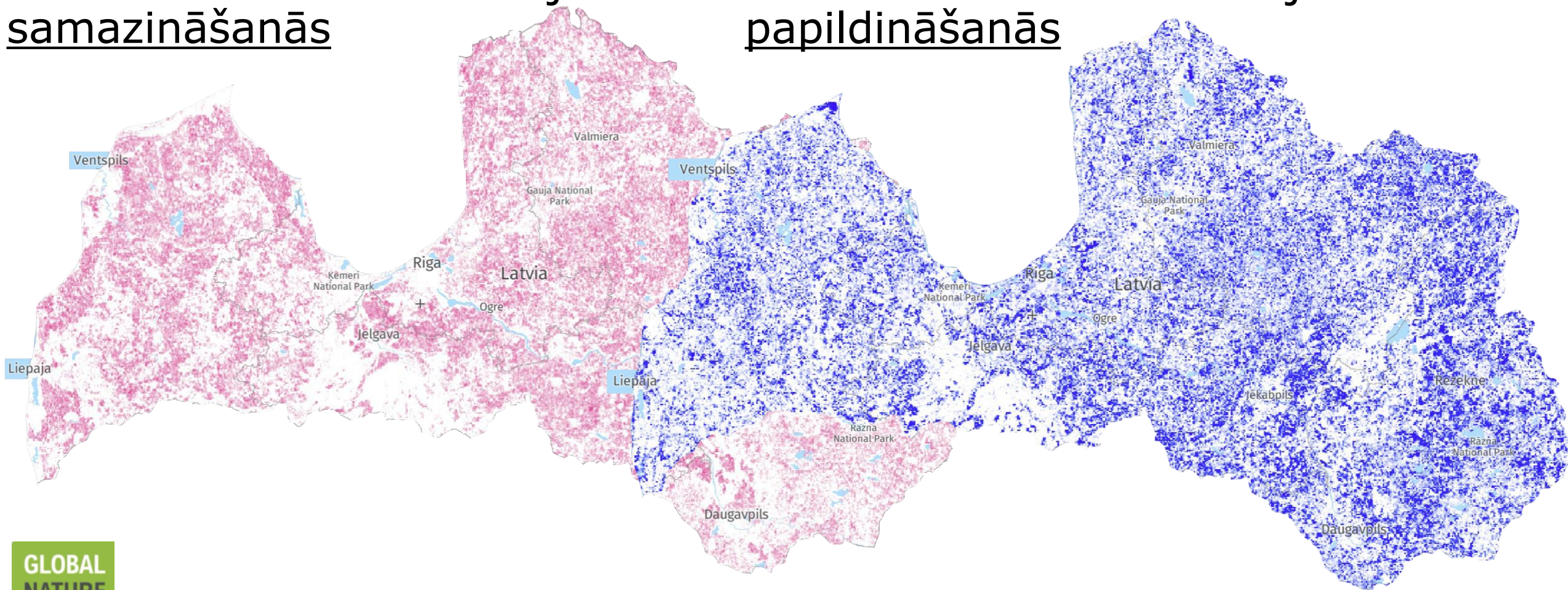
Sugas: sarkanās grāmatas
sugu izmiršanas risks
(1=nav)

Līdzsvars meža ainavā

Kokiem blīvi klātu teritoriju
samazināšanās

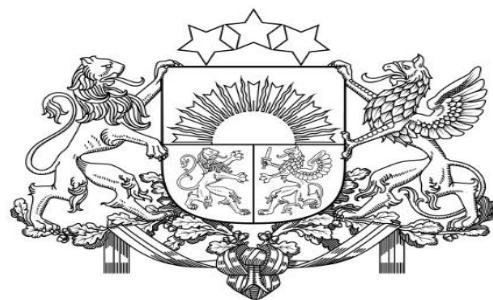
Kokiem blīvi klātu teritoriju
papildināšanās

GLOBAL
NATURE
WATCH

vienā un tajā pat laika periodā,
par ko pieejami dati

Miers mežā un cilvēkiem labs prāts

Zemkopības ministrija

Paldies!